

KARA HİLE

Muhammed Taki Bahar

Çeviren: Rugeyye Babazade

1. BÖLÜM

Tahran'ın güneyinde anca iki üç kişinin omuz omuza rahatça yürüebildiği, yoldan geçen iki kişi birbirleriyle karşılaştıklarında, küs dahi olsalar sokağın darlığı sebebiyle birbirlerini kucaklamaya mecbur kaldıkları sokaklardan birinde, -bu nedenle bu sokaklar “Barışanlar Sokağı” olarak meşhurdur- 1297 kışının soğuk havası nedeniyle çamurun donduğu, öğlenden iki saat geçmesine, soğuk havaya ve sokağın ucunda güneşin doğmasına rağmen gecenin buzlarının sokağın ortasındaki dar nehirde hâlâ baki kaldığı, ayak izlerini ve taşların çıkıntılarını belli eden donmuş çamurların sertliğini koruduğu bu sokakların birinde, üzerinde çini ile yedi numara yazan hakir bir kapı yarım açıktı ve henüz bükülmeyen yumuşak siyah bıyıklı, tıraşa ihtiyacı olmayan güzel yüzlü, uzun boylu, esmer ciltli, sadakatini, zekasını ve becerikliliğini belli eden ferah siması, deve yününden siyah kepi, kısa ceketi, belindeki ipek şalı, siyah geniş pantolonu ve Tahran çarşısı işi sade botları ile çarşı halkı giyimli bir genç, kapı eşiğinde durmuş, sağ omzunu kapının kirişine dayamış, sol ayağının ucunu kapının arkasına koymuş, iki elini göğsünde birbirine kenetlemiş, boynunu içeri doğru fakat hafif sağ tarafa eğmiş, önündeki girişte basamakların ucunda, kapının tekinin arkasında duran biriyle yavaş yavaş sohbet ediyordu ve sanki yakın akrabalarından biriyle konuşuyormuşçasına yüzünde hiçbir imtina yoktu; fakat iki elinin parmaklarının birbirine yaptığı baskıdan, göz kapaklarının yavaşça göğe doğru inip kalkmasından bir dizi

derin duygu hissettiği belli oluyordu.

Gencin hem-sohbeti girişin aşagısında, kapının tekinin arkasında duran, kendini bilmiş bir kadın veya bir açıdan bir kızdı ve gençle derin bir sohbet içerisindeydi. O, daha çok konuşmaktaydı ve genç adam daha suskundu. İlginin kız tarafından daha çok olduğu belliydi veya genç, aşkını beyan etmekten haya ediyor ve sevgilisinden utanıyordu. Ondan özür dilemek isteyen ve sözleriyle onu teselli etmek isteyen sevgilisiydi. Evet, sohbetin evlilik olduğu duyuluyordu. Birbirlerine hala kızı, hala oğlu olarak hitap ediyorlardı.

Genç günlük sekiz grandan fazla maaşı olmadığı için özür dileyerek, “Bu masraflı yılda seni nasıl rahata erdirebilirim, ayrıca olmayan birikmişimle nasıl nişan ve düğün yapabilirim?” dedi.

Kız, “Sen baharın başında günlük bir tümen maaş alacağını söylemedin mi? Önümüzdeki sene ürünlerin iyi ve çok olacağını ve fiyatlarının uygun olacağını düşünmüyor musun? Üstelik benim yavan ekmelele dahi geçineceğimi, senden senin haricinde bir şey istemediğimi ve babamın benim razı olduğumu gördüğünde nişan, düğün ve diğer masraflarda seninle uzlaşacağını bilmiyor musun?” diye sordu.

Genç, “Doğru söylüyorsun, eğer Kerbelai seninle aynı fikirde olur ve senin dediğin gibi benimle uzlaşırsa artık önemi olmaz, ama...” dedi.

“Ama ne? Benim rızamı önemsemeyip beni Hacı ile nikâhlayacağını mı düşünüyorsun? Asla, ben onun böyle insafsız olmadığını biliyorum.”

“Evet ama sen günümüz durumunu iyi biliyorsun. Para, müşküelleri çözer. Bu şehirdeki her sağlam kilit, altın veya gümüş anahtarla açılabilir. İlâveten o beni çocuk, hakir ve kendi deyimiyle avare olarak görüyor. İnsanın babası ve velisi ne kadar insafı olursa olsun, genç de ne kadar akli başında, akil ve olgun olsa da yine de o baba veya veli o gence itinasızlıkla ve memnuniyetsizlikle bakar, onun tüm davranışlarını aykırı ve çocukça bulur, her zaman azarlanmaya müstahak olduğunu düşünür. Bu ihtiyarlar genç evlatlarının ve akrabalarının başka

zamanda yetiştirilmelerine ve başka bir devir için saklanmalarına rağmen tüm ahlak, davranış, yeme içme, yatıp kalkma, giyinme ve konuşmada aynı kendileri gibi olmalarını isterler... Hatta görünüşümüzün, sakalımızın, yüz kırışıklıklarımızın, kamburluğumuzun, gözlerimizin ve benzeri şeylerin onlarınkinden farklı olmasına sinirlenirler. Bu yüzden görüyorsunuz, tüm iyilikleri bizde toptasalar da bu ihtiyarlar yine de bizden şikayetçi olup razı olmazlar, önümüzden arkamızdan homurdanarak bizi genç, vakarsız, şuursuz, beceriksiz, avare ve alçak olarak adlandırırlar. Kuşkusuz kendi gençliklerini unutmuşlar ve artık gençliklerine dönemeyecekleri gibi bizim de zamanından önce yaşlanamayacağıımızı bilmiyorlar.”

“Bu söylediklerinizden maksadınız nedir? Ben Kerbelai babamın böyle olduğunu tasdikliyorum. Ne benden ne de sizden razı. Ancak evlenmek de zorla olmuyor. Hacı'nın ne kadar parası, malı mülkü, ticareti olursa olsun bana göre değil. Zira benim için onun parası ve mülkü kadar değerli olan yüreğim, dileğim ve arzularım var. Senden başka biriyle birlikte yaşamak benim için zor. Eğer beni mecbur bırakırlarsa da ölürüm ya da Allah'a sığınarak ondan hâl çaresi isterim. Ne yazık ki benim gönlümdeki ihtiras, şevk ve ilgi, sizin kalbinizde yok. Bilmiyorum, beni mi beğenmiyorsunuz, yoksa başınız Lalezar'daki kadınlarla mı meşgul?”

Kızın boğazından dokunaklı, nispeten daha güçlü ve etkili bir sesle çıkan bu yükseliş sonucunda her ikisi bir müddet sessiz kaldılar. Kız, teyze oğluna ağır ve cazip bir bakışla baktı, genç adam düşmüş göz kapaklarıyla elinin tırnaklarını izliyordu. Birkaç saniye sonra gencin birbirine baskı yapan kenetlenmiş parmaklarına gözyaşı damlalarının döküldüğü görüldü. Birkaç damlanın biriktiği siyah kirpiklerini araladı, kıza derin ve masumca bir bakış atarak: “Sevgilim, ben bir erkeğim ve senden daha iyi biliyorum. Senin bilmediğin şeyleri biliyorum. Babanın Hacı'ya söz verdiğinden, istiharenin iyi geldiğinden, kadınların anneni razı ettiğinden ve yarın ikindi vakti nikahlanacağından haberim var.”

Kız bunu duyunca çığlık attı ve feryat etmek istedi ama oğlan

hemen parmağını dudağına koyarak ona sessiz olmasını işaret etti ve artık gitmesi gerekiyormuş gibi davranarak şöyle söyledi: “Teyze kızı, faydası olmadığı için kendini yormanı istemiyorum. Baban seni bana vermiyor. Hacı'nın vaatleri, serveti, yaşı, zahiri, kılık kıyafeti, sakalı ve görünüşü babanın gönlünü çalmış. Sen de beni seviyorsan itiraz etme. Zira bedbahtlık, sefalet, anne babanın memnuniyetsizliği ve ‘mahallede İsmet âşık olmuş, anne babasının emirlerini çiğnemiş’ diye rüsva olmanın değeri yok. Sen de yavaş yavaş beni unutur, rahatlırsın, ben de kendime bir hâl çaresi bulurum.”

Bu sırada iki gencin ağlaması şiddetlendi. Sohbetlerinin çok sade ve masum olmasına rağmen, şeref, iffet ve büyüklere itaat sonucunda ayrılacak olan bu iki temiz ve takvalı kalbin arasındaki aşk ve bağın ne kadar parlak ve yoğun olduğu âşikardı.

İsmet düğümlemiş boğazıyla bir şey söylemek üzereydi ki birden Ali Bey ona, “Ah canım, evvelsi gün gelen kadınlar geldi. Git sevgilim, burada durma.” dedi.

O, “Nereye gideyim? Seni ne yapayım? Senden nasıl vazgeçeyim? İkimiz hemen şimdi onlara açıkça boşuna zahmet etmemelerini, birbirimizden vazgeçmeyeceğimizi söyleyeceğiz. Onlarda mecburen gidecekler.” dedi.

“Hayır canım, ben senin ve babanın itibarını düşünüyorum ve evinizde taliplilerle kavga ettiğimin mahallede duyulmasını istemiyorum. Bu hem benim hem de senin ailenin rüsva olmasına sebep olur. Üstelik faydası yok, zira söylediğim gibi baban söz verdi, istihare de hayırlı geldi ve yapması da vacip. Zaten bunlarda el çekecek değiller. Şimdi git, Allah karşımıza ne çıkartacak bakalım.”

Bunu söyledikten sonra kapıyı İsmet'in yüzüne kapattı, kapının ardında bırakılan acı inilti kapının gıcirtısıyla ve sokağın sonuna doğru giden Ali Bey'in ahıyla karıştı. Uzun, acılı bir veda oldu bu ve bir müddet birbirlerini görmediler.

2. BÖLÜM

Biri yaşlı, diğer ikisi otuz, otuz beş yaşlarında üç kadın, genç ve güzel bir kızı olan fakir bir dükkân sahibinin evine girdiler. Sanki o iffetli fakir aileyi önceden iyice biliyorlarmış gibi. Hanım Bacı, kızın annesini tanıyarak selam verdi, “Çok yorulmuşuz, söyleyin İsmet Hanım bize biraz su getirsin,” dedi.

Olgun ve edepli bir kadın olan Hanım Bacı, bu kadınların ne için geldiklerini hissetti. Onlardan biri önceden oraya gelmiş, bir süre İsmet Hanım ve Hanım Bacı ile konuşmuş ve İsmet Hanım’ın artık evlenme zamanının geldiğini, onun için dindar ve zengin bir eş bulunması gerektiğini söylemiş ve gecelik ekmek bulamayan, üç aydan üç aya alabildiği memurluk maaşıyla eşlerine ekmek götüremeyip mecburen geceleri eşlerini aç bırakan ve sabaha kadar o kapı bu kapı dolanıp eğlenen; bir lokma ekmekleri olduğunda da eşlerinin kıymetini bilmeyip her gece metresçilik oynayan ya da metresini eve götürüp zavallı karılarını o fahişeye hizmet etmek zorunda bırakan ve sonunda karılarının buhrandan ölmelerine sebep olan şarlatan küstah gençlerin ahlaksızlıklarından bahsetmişti.

Sonra İsmet Hanım’a sevgiyle baktı ve ona Allah’ın izniyle bahtlı olacağını, zira ona anlattıklarının hiçbiri gibi olmayan bir koca bulmasının mümkün olduğunu söyledi. Hem eve ekmek getiren hem de kadının değerini bilen ve eşe bakmaktan iyice anlayan birini.

İsmet Hanım bu sözleri duyduktan sonra biraz kızarmış,

başka bir odaya geçip çok ağlamıştı. Kadın, İsmet'in ağlamasının sebebini sorduğunda, annesi hiçbir şey sezdirmeden, "Kızımın kalbi çok narindir, anne babasını çok sever," demişti.

O kadının sözleri Hanım Bacı'nın hatırındaydı, bunların o kadın eşliğinde kız istemeye geldiklerini ve bir ihtimal damat tarafından olabileceklerini anladı. Kocasını Kerbelai de iki üç gecedir kızından gizlice karısına İsmet'in kocaya verilmesi gerektiğini; onun için olgun, mukaddes, ev ve ekmek sahibi bir adam bulması gerektiğini söylüyordu.

Karısı ona nasıl koca bulabileceğini sormuştu. Erkeğin kızın ayağına gelmesi gerektiğini, ayrıca İsmet'in Ali Bey'in istekli olduğunu, onun da fena bir genç olmadığını söylemişti.

Servet sahibi ve iyi görünüşlü olgun bir adam olan Hacı Muhammed'in birkaç gündür dükkâna gelip sohbet ettiğini söyleyen Kerbelai, "Görünüşe göre birisini de eve göndermiş. İsmet'i görmüş ve ısrar ediyor. Bizim tüm şartlarımızı kabul ediyor. Bizim ve İsmet'in salâhı bu evlilikte. Ali Bey daha çocuk, ağzı süt kokuyor. Üstelik benim önümde pipo içmekten utanmıyor. Çizme giyiyor. Beline ipek şal bağlıyor. Saçlarını uzatıyor, kendisini rakaslara benzetiyor. Ben nasıl kızımın elini tutup ona verip emanet edebilirim? Kızımın evlilik zamanı geldi ama Ali Bey'in günlük maaşı haricinde nikah için en azından ayna, şal, yüzük almaya bile parası yok. Üstelik, benim baştan bu zamanın çocuklarına itimadım yok ve kızımı bu alçakların eline vermeyeceğim. Bütün tanıdıklarına gösterebileceğim kendim gibi bir damat istiyorum ki yarın bin tane laf çıkmasın. Ali Bey de ne zaman adam olursa ve vazifesini anlarsa, birisinin kızını almaya layık biri olduğunda kendim ona kız alacağım ve masrafını da karşılayacağım," demişti.

Bu konu o evde üç dört gün konuşuldu, Hanım Bacı haberdardı fakat İsmet'in bu kadarından haberi yoktu. Ayrıca çok ağlamıştı ve annesi ona bir iki defa nasihat etmişti. "Kızım, sen

bugünlerin durumunu çok iyi biliyorsun, özellikle geçen sene bu şehirde neler olduğunu gördün. Ne kadar aile dağıldı ve bizimde açlıktan telef olmamıza az kalmıştı. İki günden iki güne ekmek hatta pirinç bile bulunmuyordu. Şimdi senin için bir lokma ekmeği olan bir koca bulunmuşsa tahammül edip beklemelisin. Allah kerimdir, ilk geceden karı koca arasında öyle bir sevgi ve muhabbet yaratıyor ki kadın her şeyi unutupuyor. Ayrıca, eğer biraz yaşlı olursa, senin kıymetini o genç kocadan daha çok bileceğine ihtimal veriyorum, söyledikleri gibi, ekmeği de var,” demişti.

İsmet annesine kimseye hissettirmeyeceğine yemin etmiş, “Ben her ne kadar sizin ve babacığımın sözünden dışarı çıkmasam da... teyzemin oğlu da kötü bir adam değil. Başı aşağıda. Bu dönemin gençlerinin yaptıkları işleri bilmez. Ben de onunla olabilirim. Üstelik beraber büyüdük. Annesi de beni seviyor. Benim için sizden bir farkı yok. O bana annelik yapıyor. Babacığım da Ali Bey’e karşı babalık yapacak. Bana da sizinle aynı evde oturup beraber harcama yapacağımıza söz verdi. Bizim ve sizin içinde kârlı olur. Hem ev kirası hem de başka şeyler açısından,” demişti.

Annesi biraz düşünmüş ve “Ali Bey benim çocuğum gibidir. Allah için şimdye kadar ondan başının aşağıda olmasından ve geceden geceye eve ekmek getirmesinden başka bir şey görmedim. Tabii bakalım Kerbelai ne diyecek,” demişti.

İkinci vaktiydi. Söylediğimiz gibi kadınlar o kadınla geldi ve İsmet’ten su talep ettiler. İsmet biraz gecikti. Sarnıçta biraz oyalanmıştı. Beş dakika sonra su dolu mavi seramik kâseyi elinde tutarak sarnıçtan yukarı çıktı. Biraz ağladığı belliydi, oyalanması, gözlerini kurulaması ve yüzünü yıkaması içindi. Kadınlar birbirlerine baktılar, gelini beğenmiş gibiydiler. İçlerinden biri İsmet’i konuşturmak için, kâseyi ondan almadan önce sevimli bir gülümsemeyle, “Hanım, evinizde iyi bir tömbeki bulunur mu?” diye sordu.

İsmet cevap vermeden annesine baktı ve başını aşağı eğdi, duvarın yanında durdu, başörtüsünün sol tarafını düzeltmesini bahane ederek yüzünü onlardan çevirdi.

Hanım Bacı, “Nargile var, tömbeki de gidip getirirler,” dedi.

Yaşlı kadın, “Hayır, lazım değil. Biz çarşı tömbekisi içmeyiz. Kendimizin mahsus tömbekimiz var,” dedi.

Yardımcısı olduğu belli olan kadından küçük bir torba aldı, İsmet’in eline vererek, “Hanım! Tozunu iyice alın, ıslatın ve ateşe koyun,” dedi.

Nargile yaşlı kadının elindeydi, İsmet de diğer odada gizlenmiş, ağlamakla meşguldü. İsmet’in annesi de bu kadının damadın yakınlarından biri olması gerektiğini ve yanında mahsus bir tömbeki olduğu için kendisinin saygın biri olduğunu anlayarak, “Hanımefendi, siz hangi mahallede oturuyorsunuz?” diye sordu.

Yaşlı kadın nargileden bir firt aldı, dudağını özellikle dört dakika boyunca kaldırmadı, sonra hafifçe öksürdü ve vakur bir sesle: “Ben soyluların birinin sarayında hizmetçiyim ve kocam Allah’ın rahmetine kavuştuğundan beri Hacı Ağa, oğullarımı kendi kanatları altına aldı ve Reş’tte kendi mülküne koydu. Küçük oğlum da Badkubede oturttu ve kendi ticaret işine koydu. Bu sefer Reş’ten geldiğinde, sonraları Tahran’da rahatça kalması için ona asillerden birinin kızını istemem gerektiğini ve yaptığı bu iyiliğinin karşılığını güzelce vermem gerektiğini söyledim. Hacı Ağa, gelinin ancak asil olmaması şartıyla evlenmeye razı olduğunu, zira kadının servetine göz yumacak kadar Allah’ın ona inayet ettiğini, eğer Müslüman bir dükkân sahibinden itibar ve haysiyet sahibi, asil bir kız bulursa isteksiz olmadığını söyledi. Birkaç gün önce evimize gelip giden ve benim vesilemlle Hacı’nın düşüncesinden haberdar olan kadın gelip sizin adınızı verdi ve maşallah sizi çok övdü.

Şimdi onun doğru söylediğini gördüm ve inanıyorum ki Allah’ın ona Hacı Ağa gibi masumiyet, ahlak, Müslümanlık ve zenginlikte kâmil bir koca nasip ettiği bu kız çok bahtlı olacak.”

İsmet bir süre odadan bu sözlere kulak verdi ve kalbine dağ gibi bir od konmuşçasına göğsü dağlandı, istemsizce ağladı.

Servet, mülk, iş, yaşlı kadının sözleri ve anne babasının zengin bir damada olan doğal arzusu onu mutlu etmek yerine, aksine her geçen dakika daha da hüznlendiriyordu.

Hanım Bacı'nın Kerbelai kocasıyla ne konuştuğu belli değildi, bildiğimiz, istihare iyi geldiği için, iki yüz tümen nakit para, bir top şal, bir yüzük, bir büyük ayna, bir çift şamdan getirecekleri ve beş yüz tümenin de onun mihri olacağına karar verildiği idi. İsmet, ertesi gün teyzesine konuyu anlatmış, onun yanında biraz ağlayarak, "Bugün ikinci vakti nikâh var. Paraları da bugün getirdiler. Bir top kanvas ve iki banknot. Kalan eşyaları yarın getirecekler, bu kişinin elli yaşında olduğu söyleniyor. Artık ben bilmeyorum, siz kendiniz biliyorsunuz. Eğer siz benden vazgeçiyorsanız, bu bana bağlı değil artık. Ben sizin evinizin ekmeğiyle de geçinirim. Başka bir yere gitmeyeceğim," dedi.

Teyze, oğlu Ali Bey'e olayı anlattı. O da hüznlendikten sonra, "Anneciğim, bugünlerde bütün işleri para hallediyor. Bizim fazla paramız yok. Bu şehirde sevgi ve muhabbetin de gerçek bir değeri yok, ekme ve su yerine geçmiyor. İsmet beni kalben sevse de neye yarar? Mal mülk sahibi, Hacı onu istiyor. Kerbelai'nin de hâli malum. Geçen sene insanlar o kadar açlık çekti ve parasızlıktan korktular ki, şimdi paranın adı insanlara kalp krizi getiriyor. Başka ne yapılabilir? Ayrıca, istihare yaptıklarımızı, iyi geldiğini ve terk etmenin kötü olduğunu söylediniz. Allah kerimdir. Ancak ben artık evlenmeyeceğim, onun yâdıyla yetineceğim, onunda beni yad ettiğine inanıyorum. Gerçi o beni nereden hatırlayacak? Para... Hacı Ağa... hizmetkar... topuklu ayakkabılar... her gece yenileri... Kuşkusuz birkaç gün sonra bizimle akraba olmaktan da utanacak," dedi.

3. BÖLÜM

Ali Bey, yenilgisini doğal bir olay olarak görmüş, İsmet'e ve annesine söylediği gibi iş işten geçmiş, emekleri ve zahmeti bir işe yaramamıştı. Babasının ölümünden sonra teyzesinin kocası onun büyüğü sayılırdı, annesi onun bakımını kız kardeşinin kocasına emanet etmişti. O, ona o kadar güvenmiyordu. Onu çocuk farz ediyordu. Bu aşk konusu ve bu doğal latifeden habersizdi. Kızının kendi kocasını, zahirî ve manevi zevcini seçebileceğine inancı yoktu. Kızın ilgisinin başka bir isteklide, yüreğinin başka bir yerde tutsak olması durumunda bir kız kocaya servet, şahsiyet ve ünvan hırsıyla verilirse ne kadının kocasına hayırlı olacağından ne de o kocanın karısına bağlı olacağından habersizdi.

Kerbelai, kızının on altı yaşında ve Hacı Seyit damadının elli yaşında olduğunu, on yıl sonra kızı yeni yirmi altı yaşında, arzularının baharında, saadet çiçeklerinin açma zamanındayken, damadının altmış yaşında yaşlı, aciz ve hasta bir adam olacağını unutmuştu. Ancak Ali Bey, gençlik çağında, yeterli maaşı olan, çalışan, gelişen ve her yönden onun kızıyla, mesleğiyle, kişiliğiyle ve ailesinin gelenekleriyle uyumlu bir oğlandı. Erkeğin ve kadının ailesinin bu ahlaki uyumu ve yakınlığı, kadın ve erkeğin mutluluğunun ve huzurlarının sebeplerinden ve unsurlarından biri olarak sayılır.

Ali Bey, yoksul ailelerin zengin ve üstün ailelerle karşılaşmalarında bütün değerlerinin değiştiğini, artık evliliğin tüm

ihtiyaçlarını ve niteliklerini, nikah, doğal ve ahlaki iliŐki haklarını görmezden geldiklerini ve aynı dükkanının nnden geçen zengin müŐteriyi kaçırmayan ağgzly dükkân sahibi gibi kendilerini kaybedip geçen kızlarını kr krne kara bahtly ettiklerini iyi anlamıŐtı.

Damadın yaŐly mı, geçen mi, Őerif mi, kötü niyetli mi, evli mi, bekar mı olduğunu dŐnmemeyip tıpkı bir milyoneri hiçbir beklenti ve ümidi olmadan pohpohlayan, ona tapan, sahip olduğu ve onlara vermediği paraya olan saygılarından dolayı onu öven aŐaęılık kimseler gibi, teslim olmak için yalnızca zenginlik adını yeterli bilirler. Aynı Őekilde, değerli ve geçen kızı olan bahtsız ve yoksul aileler, hayal ettikleri zenginlik tutkusuyla kızlarını verirler.

Bu duygular, birkaç gecelik acılı düŐüncelerle birlikte Ali Bey'i soęutmuŐ ve bunaltmıŐtı ancak nikah vaktinin yakınlığı -onun ruhunu ve canını, neŐe kaynağını, geenlik arzusunu, ömrünün sermayesini, yani İsmet'i sonsuza dek ondan uzaklaŐtıracak olan nikah- ona Őiddetli bir hararet ve telaŐlanma üflüyordu. Bazı kiŐiler, önemli meselelerle, kiŐisel saadetleriyle veya aile onurlarıyla ilgili olaylarla karşı karŐıya kaldıklarında, ilk baŐta ve zihnin gerçekleri teŐhis etmeye vaktinin olmadığı dakikalarda, öfkeli, kızgın ve sinirli olurlar ve sonrasında gitgide soğuk ve asabileŐirler. Bazıları da ilk baŐta meseleleri soğukkanly ve kaygısız olarak karŐırlar ve gittikçe mesele hayallerini ve düŐüncelerini istila eder; kızgın, asabi, ciddi ve are arayan olurlar.

Ali Bey kendi kendine düŐündü de düŐündü, artık neredeyse öğlen olmuŐtu. Gördü ki dükkâna gitme zamanı da geçmişti. Gözünün önünde titrek, deęiŐik bir perde ve göğsünde soğuk bir ağırlık hissediyor, boğuluyordu. Belki de İsmet'in bu evlilikten razı olduğunu görseydi, sevgilisinin rızasını celbetmek için kendi arzusundan vazgeçmekten korkmazdı zira o İsmet'i kendisinden çok seviyordu. Ancak bedbaht olacak olan yalnızca kendisi değildi, belki İsmet de ondan yardım istiyor ve yaŐly gözlerle bir hâl çaresi bulması için yalvarıyordu.

izmelerini giydi, abasını üstüne geçirdi, kaygılı ve periŐan

hâli yüzünden piposu ile pipo torbasını masanın üzerinde unuttu ve doğruca Kerbelai'nin evine gitti. Kapıyı çaldı, teyzesi kapının arkasına geldi ve Ali Bey'i görmekten çok hoşlanmadı, zira onun İsmet'e olan ilgisini biliyordu. Kızının mutluluğunu kalben istemesine ve kızının Hacı Ağa ile evlenmeye razı olmadığını bilmesine rağmen, saygın ve varlıklı bir kişiyle olan bu evliliğin bozulacağını düşünmediği için yeğenini görünce tutuldu ve kızının tüm bedbahtlıklarının gözünün önünde tecessüm ettiğini fark etti. Bu sırada Ali Bey'in hâline üzüldü ve bu üzüntü Ali Bey'e karşı kendisini oldukça şefkatli gösterdi.

"Ali Bey! Neredeydin? İyi ki buraya geldin?!" dedi.

Ali Bey bahçe avlusuna girdi ve "Kerbelai nerede? Onunla birkaç kelime sohbet etmek istiyorum," dedi.

"Dükkanâna gitti, erkenden halletmesi gereken bazı işleri var."

"Ne işi olduğunu biliyorum. Kızı için bir kafes, benim içinde bir kabir hazırlamaya gitti..." dedi.

(Uzun bir sessizlik...) Hanım Bacı kaşlarını çattı, başını aşağı eğdi, sol elinin işaret parmağıyla sağ elinin tırnaklarının arasını temizliyor ve kendi kendine bu erdemli gencin tüm yürek parçalayan hislerini onaylıyordu. Yüreğinin Hacı'yı Ali Bey'e tercih etmeyi onaylamadığını gördü ve henüz görmemiş olmasına rağmen hayal aynasında Hacı, çirkin bir yüz ve sevgisiz bir kalpten başka bir şey olarak görünmüyordu.

Ali Bey sessizliği bozarak, "Ne düşünüyorsun? Kızın ve yerlerin ve göklerin Allah'ı bu işe razı mı? Sizin İsmet'inizin artık mesut olduğunu ve Allah'ın da sizden hoşnut olacağını mı sanıyorsunuz?" dedi.

Hanım Bacı başını kaldırarak, "Ali Bey, gözümün nuru, doğru söylüyorsun. Vallahi ben seni kendi canımdan daha çok seviyorum ve asla bu işe razı değildim. Ancak Allah eşime ömür versin, bizi bu işe o bulaştırdı. Bu ihtiyaçların ne inançları ve hayalleri var, bilmiyorum. Vallahi bu zavallı sabahtan beri göz kapakları birbirinden ayrılmadan sürekli ağlıyor. Şaşkınum, neden böyle oluyor?" dedi.

Ali Bey, "Kerbelai'yi kendi başına bırakman senin hatan. Sen

anne değil misin? Kızının iyiliğini annenin belirlemesi gerekmez mi? Şimdiye kadar benden kötü bir durum veya bir haysiyetsizlik, bir aykırılık gördünüz veya duydunuz mu? Benim suçum çok paramın olmaması ya da sakalımın uzun olmaması mı? Eğer bu Hacı dürüst, saygılı ve varlıklı biriyse senin kocana veya sana bedavadan veya borç olarak yüz dinar verir mi? Veya sizin masum kızınız bu elli yaşına kadar evlenmemiş olan adamdan faydalanabilir mi? Yapmayın, Allah'tan haya edin. Benim günahsız, saf kalbimden ve üç yıl önce benimle sözlenmiş olan zavallı kızınızın gözyaşından utanın ve izin vermeyin,” dedi.

Bu sırada koridordan, “Ben canlı canlı mezara girmeyeceğim,” diye alçak ve boğuk bir ses duyuldu.

Annesi ona, “Kızım, konuşma, git. Belki bir şeyler konuşmak istiyoruz,” dedi.

Ali Bey de boğazı düğümlenerek, “Gidin teyze kızı, siz geçin...,” dedi.

Bu sırada Kerbelai koltuk altında birkaç paketle içeri girmişti. Çok yorgun olduğu ve çarşıdan buraya kadar yürüdüğü belliydi. Ter, uzun kasketinin altından kırıışmış alnına akıyor, sağanak sonrası kırmızı renkli tepelerin eteklerindeki su akıntısını andıran kırıışık çizgilerine geçiyor ve iki sığ havuzu oluşturan şakaklarının derinliklerine akıp oradan su ulaşmamış tarlaya benzeyen siyah beyaz saçında kayboluyordu. Abasının bir tarafı kapiya sıkışmış, bir omzundan düşmüş, sırtının ortasından sallanıyordu ve kucağında turnagagası çiçekli, beyaz ve siyah kumaşlar girişin zemininde sürükleniyordu. Belindeki şalı da açılmak üzereydi ama Ali Bey selam verdi, abasını düzeltti ve belindeki şalı sağlamlaştırmayı başarana kadar paketleri ondan aldı.

Kerbelai cevabını vermeden ona baktı ve tek parmaklı yün eldiven olan sol eliyle abasının eteğini toplayıp diğer elini düzeltti. Parmağıyla alnının terini belli etmeden sildi, şakaklarının üzerinden geçirip yere serpererek, “Ne zaman geldin? Burada ne işin var? Neden dükkâna gitmedin?” dedi.

Ali Bey kendinden geçmişti. Sevgilisinin büyüğü ve babası olan Kerbelai ile karşılaştığında Ali Bey bir hâle bürünmüştü;